

۲۰۸۴۷
۴۱۰۵۷

ارزیابی اثرات محیط زیستی

راهنمای اجرای بهترین روش‌های تخصصی

تألیف

چارلز اچ. اکلستون

ترجمه

دکتر سعید کریمی

استادیار دانشگاه تهران

شماره مسلسل ۹۸۵۵

شماره انتشار ۴۰۲۵

انتشارات دانشگاه تهران

سرشناسه	اکلستون، چارلز اچ. Eccleston, Charles H
عنوان و نام پدیدآور	ارزیابی اثرات محیط زیستی: راهنمای اجرای بهترین روش‌های تخصصی/ تألیف چارلز اچ. اکلستون؛ ترجمه دکتر سعید کریمی.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۲۸۸ص: مصور، جدول
فروست	انتشارات دانشگاه تهران؛ شماره انتشار ۴۰۲۵.
شابک	978-964-03-7264-7
موضوع	ارزیابی اثرات زیست محیطی
موضوع	ارزیابی اثرات زیست محیطی -- ایالات متحده
شناسه افزوده	کریمی، سعید، ۱۳۵۶- مترجم
شناسه افزوده	دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات
رده‌بندی کنگره	TD۱۹۴/۶/الف۷۴۳۸
رده‌بندی دیویی	۳۰۷/۷۱۴
شماره کتابشناسی ملی	۵۵۰۱۱۲۰۰
یادداشت	کتابنامه.
عنوان اصلی	Environmental Impact Assessment: A Guide To Best Professional Practices, 2011.
عنوان دیگر	ارزیابی اثرات توسعه بر محیط زیست: راهنمای بهترین کاربردهای حرفه‌ای

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مترجمان و ناشران است. تکریر کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل‌های pdf، لوح فشرده، بازتولید در دستگاه‌های سایت‌ها، مجله‌ها و کتاب، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود و تکریر حقوق برای ناشر محفوظ است.

عنوان: ارزیابی اثرات محیط زیستی: راهنمای اجرای بهترین روش‌های تخصصی
تألیف: چارلز اچ. اکلستون
ترجمه: دکتر سعید کریمی
ویرایش ادبی: علیرضا استواری
نوبت چاپ: اول
تاریخ انتشار: ۱۳۹۸
شمارگان: ۲۰۰ نسخه
ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
چاپ و صحافی: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران

«مسئولیت صحت مطالب کتاب با مترجم است»

بها: ۴۰۰۰۰۰ ریال

خیابان کارگر شمالی - خیابان شهید فرش مقدم - مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران
پست الکترونیک: press@ut.ac.ir - تارنما: <http://press.ut.ac.ir>
پخش و فروش: تلفکس ۸۸۳۳۸۷۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
فهرست مطالب

مقدمه مترجم	ق
مقدمه مولف	ق
فصل اول - ۱. باب ۱: خلاصه‌ای از رهنمودها و بهترین روش‌های تخصصی	۱
تعریف اثرات تجمعی	۲
سایر تعاریف اثرات تجمعی	۴
انواع اثرات تجمعی	۵
اثرات تجمعی جمع‌پذیر	۵
اثرات تجمعی هم‌افزا	۷
مشکل مقیاس یا دامنه: تعریف مرزهای مکانی و زمانی	۸
اهمیت محدوده‌بندی مناسب	۹
دوره زمانی	۱۱
دامنه مکانی	۱۲
استقرار و مشخص کردن سطوح آستانه‌ای	۱۳
تعیین دامنه فعالیت‌های مورد ارزیابی	۱۴
تعیین فعالیت‌های حال و آینده به‌منظور دخیل کردن در CIA	۱۴
در نظر گرفتن فعالیت‌های وابسته	۱۵
در نظر گرفتن فعالیت‌های مرتبط	۱۶
رشد القایی	۱۷
بی‌توجهی به فعالیت‌های آتی	۱۷
شناسایی اثر فعالیت‌های گذشته	۱۸
جهت‌گیری‌های اولیه دادگاه برای ارزیابی اثرات فعالیت‌های گذشته	۱۸
رهنمودهای CEQ درباره ارزیابی اثرات فعالیت‌های گذشته	۱۹
تصدیق جهت‌گیری دادگاه در خصوص تفسیر CEQ از فعالیت‌های گذشته	۲۰
تعیین خط پایه اصلی و قابل دفاع برای ارزیابی اثرات ناشی از فعالیت‌های گذشته	۲۰

۲۲	فرایند پنج مرحله‌ای برای ارزیابی اثرات تجمعی
۲۲	شرایط پایه‌ای گزینه اجرا نشدن
۲۴	فرایند پنج مرحله‌ای
۲۶	مدیریت و اجرای یک تحلیل اثرات تجمعی
۲۷	اجزای یک تحلیل اثر تجمعی نامناسب
۲۷	داده‌ها
۲۸	ارزیابی اثرات تجمعی
۲۹	ارزیابی رابطه علت و معلولی
۳۱	برخورد با عدم قطعیت
۳۱	رفع تناقض اثر تجمعی اکستون ^۱
۳۳	تناقض اثر تجمعی
۳۵	اهمیت حل و فصل این تناقض
۳۶	تفسیر اهمیت
۳۷	اصل فاصله قابل توجه
۳۷	آیا اقدام مورد نظر، خط مبنا یا وضعیت موجود اثر تجمعی را تغییر محسوسی می‌دهد؟
۳۹	نقد روش SDP
۴۰	قابلیت اجرا
۴۰	مثال‌های تناقض
۴۶	فاکتورهای استفاده‌شده در ارزیابی اهمیت
۴۷	تحلیل و ردیف‌بندی برنامه‌ریزی‌شده NEPA
۴۷	راهنماهای نظارتی برای آماده‌سازی تحلیل برنامه‌ای
۴۹	تجزیه و تحلیل‌های برنامه‌ریزی‌شده
۵۰	رویکردهای برنامه‌ریزی NEPA
۵۱	سیاست‌ها، برنامه‌ها، طرح‌ها و تجزیه و تحلیل‌ها در سطح منطقه‌ای
۵۲	تفاوت بین تجزیه و تحلیل برنامه‌ای و تجزیه و تحلیل ردیفی
۵۲	راهنمای تجزیه و تحلیل برنامه‌ای
۵۴	بیان تصمیمات و مسائل در تجزیه و تحلیل‌های ردیفی
۵۵	اطلاعات جدید
۵۷	دادخواهی و تجدید نظر قضایی

۵۷.....	نمونه‌هایی از حکم‌های دادگاهی
۵۸.....	حکم دادگاه درباره انجام ارزیابی اثرات تجمعی
۶۰.....	تفاوت تجزیه و تحلیل اثرات تجمعی بین EA ها و EIS ها
۶۳.....	فصل دوم- آماده‌سازی گزارش ارزیابی انتشار گازهای گلخانه‌ای
۶۴.....	خلاصه اجمالی علم در خصوص گرمایش گازهای گلخانه‌ای
۶۵.....	وضعیت فعلی بحث
۶۶.....	هیأت بین دولت تغییرات اقلیمی
۶۶.....	منابع دیگر در مورد تغییر اقلیم:
۶۸.....	شک گریبی و شایعات علمی
۶۹.....	خلاصه‌ای از تصمیمات مهم دادگاهی NEPA شامل تغییر اقلیم
۷۰.....	یک مورد مهم اولیه
۷۱.....	راهنمای نهمین دوره
۷۱.....	راهنمای دادرسی استفاده‌شده توسط شادمان
۷۲.....	درس‌های دادخواهی قضایی در خصوص تغییرات اقلیمی
۷۳.....	مواردی از ناکافی بودن انجام EA
۷۴.....	مواردی که در آن دعوای EA در حال حاضر معلق مانده است
۷۴.....	سرمایه‌گذاری قانونی فعالیت گاوداران در مقابل conner
۷۵.....	مرکز تنوع زیستی در مقابل Kempthorne
۷۵.....	موردی که انجام EIS در آن نامعتبر تلقی شده است
۷۶.....	موردی که انجام EIS در آن معتبر تلقی شده است
۷۷.....	یک درخواست EIS که در حال حاضر بلا تکلیف است
۷۸.....	درخواست‌های غیر مرتبط با NEPA که از توجه به تغییر اقلیم حمایت می‌کنند
۷۹.....	دستورالعمل قانونی به منظور بررسی انتشار گازهای گلخانه‌ای
۷۹.....	تمرکز بر راهنماهای رایج
۷۹.....	فرمان اجرایی ۱۳۴۲۳
۸۰.....	رهبری فدرال در عملکرد محیط زیست، انرژی و اقتصاد
۸۱.....	کنگره EPA را ملزم به ارائه گزارش در خصوص گازهای گلخانه‌ای می‌کند
۸۱.....	NEPA و ملاحظات مربوط به اثرات انتشار گازهای گلخانه‌ای

۸۲	وضعیت جاری الگوی NEPA
۸۲	افزایش قوانین و دیدگاه EPA
۸۳	عنصر عمومی NEPA
۸۳	راهنمای پیش نویس CEQ در خصوص بررسی تغییرات اقلیمی و گاز گلخانه‌ای
۸۴	چه زمانی باید انتشار گاز گلخانه‌ای ارزیابی شود؟
۸۶	آنچه باید در ارزیابی گازهای گلخانه‌ای بررسی شود
۸۹	معیارهای مفید در تعیین لزوم ارزیابی
۸۹	اثرات گازها، گلخانه‌ای در اسناد NEPA
۸۹	عدم قطعیت
۸۹	زنجیره علّی و ارتباط منطقه‌ای نزدیک
۹۱	اثرات از راه دور بسیار رنی
۹۱	چه زمانی ارزیابی کارهای مخدای ضروری است
۹۱	بهترین شیوه‌های حرفه‌ای ر تخصصی رای ارزیابی گازهای گلخانه‌ای
۹۳	انجام ارزیابی اثرات گازهای گلخانه‌ای
۹۳	اقدامات de minimis
۹۳	انتشار گازهای گلخانه‌ای در مقابل اثرات زیستی
۹۴	استانداردی برای داشتن دقت مورد نظر در ارزیابی تغییرات جوی
۹۵	رویکرد مقیاس متحرک (Sliding Scale)
۹۶	ملاحظات تحلیلی
۹۷	اقدامات کاهش خطرات و تجزیه و تحلیل یک برنامه کربن خنثی
۹۸	بررسی اثرات غیرمستقیم اثرات گازهای گلخانه‌ای
۹۸	قانون استدلال و استانداردهای منطقاً پیش‌بینی‌پذیر
۹۹	علیت و دوری
۱۰۰	روشی برای ارزیابی اثرات تغییر آب و هوا
۱۰۰	دستورالعمل حداقل پنج مرحله‌ای برای ارزیابی اثرات گازهای گلخانه‌ای
۱۰۱	یک روش پانزده مرحله‌ای برای ارزیابی جامع گازهای گلخانه‌ای
۱۰۱	مثال‌هایی از توصیف اثرات گازهای گلخانه‌ای در مستندات NEPA
۱۰۱	چگونه انتشار گازهای گلخانه‌ای در دو گزارش EIS عنوان شده‌اند
۱۰۳	مواجهه با عدم قطعیت، شامل اطلاعات ناقص یا دور از دسترس

۱۰۵	سؤالات، پیامدها و پیچیدگی‌های پیش رو در تهیه یک ارزیابی گازهای گلخانه‌ای
۱۰۵	بررسی اثرات تجمعی گازهای گلخانه‌ای
۱۰۶	پروژه‌های خصوصی به‌عنوان اقدامات اصلی فدرال تحت NEPA
۱۰۷	الزامات فضایی و جغرافیایی
۱۰۸	ارزیابی اهمیت تجمعی
۱۰۹	تناقض اثرات تجمعی
۱۱۰	تناقض و مسئله ارزیابی گازهای گلخانه‌ای
۱۱۱	ارزیابی اهمیت تجمعی می‌تواند به تناقض منتهی شود
۱۱۳	یک توافق در حال رشد در مورد این پارادوکس
۱۱۶	به‌سمت یک راه حل
۱۱۶	تفسیر تکمیلی اهمیت
۱۱۷	اصل فاصله قابل توجه
۱۱۷	آیا انتشار گازهای گلخانه‌ای به‌طور مدام بر محیط زیست اثر می‌گذارند؟
۱۱۹	مثال استفاده از انتشار گازهای غیر گلخانه‌ای
۱۲۳	ارزیابی سطوح انتشار در مقابل اثرات
۱۲۳	خلاصه مقایسه‌ای فرایند SDP
۱۲۵	مقیاس ابولهول (ماورایی): ارزیابی اهمیت انتشارات گازهای گلخانه‌ای
۱۲۶	راه حل افسانه‌ای (ابوالهول)
۱۲۷	مقیاس افسانه‌ای (ابوالهول)
۱۲۸	کاربرد مقیاس افسانه‌ای
۱۳۰	دلیل
۱۳۰	قانون استدلال
۱۳۰	آژانس‌هایی که قدرت تفسیر و تعیین اهمیت را دارند
۱۳۱	آژانس‌هایی که قدرت توسعه روش‌هایی برای اجرای NEPA را دارند
۱۳۱	خلاصه
۱۳۳	فصل سوم - فراهم کردن ارزیابی‌های ریسک و تحلیل‌های حوادث
۱۳۴	تعاریف ریسک
۱۳۵	ارزیابی ریسک

۱۳۶	فرایند ارزیابی ریسک
۱۳۷	انحرافات یا گمراهی های ارزیابی های ریسک مینا
۱۳۷	ارزیابی آسیب پذیری
۱۳۸	فرایند ترکیبی NEPA و ارزیابی ریسک
۱۳۹	تعامل با نبود اطلاعات یا اطلاعات ناقص در EIS
۱۴۰	ریسک اکولوژیک
۱۴۱	یادداشت راهنمای کمیسیون ریاست جمهوری درباره ریسک
۱۴۲	عدم قطعیت در مقابل ریسک
۱۴۳	ریسک تصمیم گیری
۱۴۳	عوامل مؤثر بر درک ریسک و تصمیم گیری مبتنی بر ریسک
۱۴۳	بیزاری ریسک و تصمیم گیری غیرمنطقی
۱۴۵	قضاوت ذهنی
۱۴۵	ناهماهنگی شناختی
۱۴۶	فرضیه خودپایداری ریسک
۱۴۷	عدم فعالیت
۱۴۷	خوش بینی همراه با انحراف و برنامه ریزی
۱۴۷	قضاوت های منطقی و غیرمنطقی درباره ریسک
۱۴۸	قضاوت ریسک مینا در مورد فعالیت های مهیج، فاجعه آمیز و غیرارادی
۱۴۸	قضاوت های ریسک مینا در مورد تفاوت های شغلی، جنسی و جمعیتی
۱۴۹	قضاوت های ریسک مینا در مورد نگرانی های اجتماعی
۱۵۰	ارتباطات ریسک
۱۵۰	قالب بندی
۱۵۱	مرجعیت و فشرده سازی
۱۵۲	کاهش موانع ارتباطات ریسک
۱۵۴	پرداختن به نگرانی های عمومی
۱۵۴	توسعه راهبردی ارتباطات ریسک
۱۵۵	ارتباط ریسک
۱۵۶	زبان را ساده کنید نه محتواها
۱۵۶	مواجهه با عدم قطعیت

۱۵۷	درک اینکه ایمنی نسبی است
۱۵۷	تمرین احتیاط در هنگام استفاده از مقایسه ریسک
۱۵۷	ایجاد یک پیام کلیدی
۱۵۷	تجزیه و تحلیل حوادث
۱۵۸	بازنگری
۱۵۹	سناریوی حوادث و احتمالات
۱۵۹	استفاده از قانون منطق
۱۶۰	دامنه سناریوی حوادث
۱۶۱	احتمالات سناریو
۱۶۱	ریسک
۱۶۱	محافظه کاری
۱۶۲	پیامد حوادث
۱۶۲	عدم قطعیت
۱۶۲	خرابکاری و تروریسم
۱۶۳	شاغلان درگیر و غیر درگیر
۱۶۳	تحلیل حادثه و قانون موردی NEPA
۱۶۴	بررسی قضایی چالش‌های علمی
۱۶۷	فصل چهارم - ارزیابی تأثیرات اجتماعی و عدالت محیط زیست
۱۶۸	تعریف ارزیابی اثرات اجتماعی
۱۶۹	فواید و ملاحظات
۱۷۰	ارزیابی اثرات اجتماعی در ارزیابی‌های اثرات
۱۷۱	اصول ارزیابی اثرهای اقتصادی اجتماعی
۱۷۱	مسائل، اختیارات و تضادها در SIA
۱۷۵	آماده‌سازی SIA
۱۷۵	ارزیابی اثرات اقتصادی - اجتماعی و NEPA
۱۷۶	رابطه متقابل SIA و ارزیابی اثرات برای دیگر منابع محیط زیستی
۱۷۶	آمریکایی‌های بومی
۱۷۶	ارزیابی سه مرحله یک پروژه

۱۷۸	تعیین متغیرهای ارزیابی اقتصادی اجتماعی
۱۷۹	فرایند کلی ارزیابی اثرات اجتماعی
۱۷۹	گام اول: مشارکت عمومی
۱۸۰	گام دوم: استقرار پایه‌های محیط زیست انسانی و شرایط آن
۱۸۰	گام سوم: تعیین دامنه (محدوده‌بندی)
۱۸۱	گام چهارم: بررسی اثرات
۱۸۲	گام پنجم: پیش‌بینی اثرات
۱۸۳	گام شش: ارزیابی گزینه‌ها و کاهش اثرات
۱۸۳	گام هفتم: پیش
۱۸۴	مشکلات معمول پیش و
۱۸۴	مشاوران بی‌تجربه
۱۸۴	دامنه، مقیاس و اختان
۱۸۵	کاهش اثر
۱۸۵	معنویات
۱۸۶	عدالت محیط زیستی
۱۸۷	پس‌زمینه
۱۸۷	دستور اجرایی ۱۲۸۹۸
۱۸۷	راهنمای شورای کیفیت محیط زیست
۱۸۸	راهنمای سازمان حفاظت از محیط زیست
۱۸۸	تجزیه و تحلیل اثرات عدالت محیط زیستی
۱۹۲	مشارکت عمومی
۱۹۲	تذکرات
۱۹۴	خلاصه

۱۹۵	فصل پنجم - فرایند ارزیابی اثرات محیط زیستی بین‌المللی
۱۹۵	مقایسه NEPA با دیگر فرایندهای EIA
۱۹۷	مقایسه با بانک جهانی
۱۹۸	ارزیابی‌های راهبردی و برنامه‌ریزی شده محیط زیست
۲۰۰	اهداف SEA

۲۰۰	معیارهای عملکرد.....
۲۰۱	ارتباط بین EIA و SEA.....
۲۰۲	مقایسه SEA و EIA.....
۲۰۳	راهنمای آماده‌سازی ارزیابی‌های برنامه‌ای NEPA.....
۲۰۳	تحلیل و ردیف‌بندی برنامه‌ریزی‌شده.....
۲۰۶	بیان مسائل معوق.....
۲۰۷	استفاده از تحلیل‌های برنامه‌ریزی‌شده.....
۲۱۰	انواع مختلف تحلیل برنامه‌ریزی‌شده.....
۲۱۰	جهت‌گیری حاصل از چهل سؤال CEQ.....
۲۱۱	راهنمایی بیشتر در آماده‌سازی تحلیل برنامه‌ریزی‌شده NEPA.....
۲۱۲	تحلیل فعالیت‌ها.....
۲۱۲	تحلیل گزینه‌ها.....
۲۱۳	ارزیابی اثرات.....
۲۱۳	بیان اطلاعات جدید.....
۲۱۴	فعالیت‌های موقت.....
۲۱۵	مشکلات و محدودیت‌ها.....
۲۱۶	انحراف خوش‌بینی و اشتباه برنامه‌ریزی.....
۲۱۶	سفسطه برنامه‌ریزی.....
۲۱۷	معایب EIA های پروژه‌محور.....
۲۱۹	فصل ششم - سیستم‌های مدیریت محیط زیستی.....
۲۱۹	استانداردهای ایزو ۱۴۰۰۰.....
۲۱۹	تفاوت بین ISO14000 و ISO14001.....
۲۲۰	بهبود سیستم EMS در مقابل بهبود عملکرد محیط زیستی.....
۲۲۱	سیستم مدیریت محیط زیست.....
۲۲۲	کارکردهای اساسی EMS.....
۲۲۲	خط مشی محیط زیستی.....
۲۲۲	کارکرد سازمان.....
۲۲۴	جنبه‌های محیط زیستی.....

۲۲۴	اهداف کلان و خرد
۲۲۵	شناسایی قوانین و سایر الزامات
۲۲۵	مستندسازی EMS و کنترل مستندات
۲۲۶	بایش و اندازه‌گیری
۲۲۶	ممیزی داخلی
۲۲۶	بهبود مستمر
۲۲۷	الزامات اجرایی
۲۲۷	مسئولیت‌ها
۲۲۷	صلاحیت، آموزش و آگاهی
۲۲۸	ارتباطات
۲۲۸	کنترل عملیات
۲۲۸	مزایای تکمیلی ادغام پایدار با یک EIA/EMS یکپارچه
۲۲۹	پیشرفت سیستم یکپارچه EIA/EMS در طول تاریخ این علم
۲۳۰	ادغام EIA, EMS و توسعه پایدار
۲۳۰	چطور یک EMS و EIA یکدیگر را کامل می‌کنند
۲۳۴	توسعه سیاست‌ها و برنامه‌ها
۲۳۵	الزامات رویه‌ای در برابر الزامات حقیقی
۲۳۶	الزامات تحلیل
۲۳۶	ارزیابی اهمیت
۲۳۷	مشارکت عمومی
۲۳۷	تلفیق اقدامات و معیارهای پیشگیری‌کننده از آلودگی
۲۳۸	تلفیق سایر الزامات محیط زیستی
۲۳۸	ایجاد یک فرایند توسعه پایدار ادغامی EIA/EMS
۲۳۹	مرحله ۱
۲۳۹	خط مشی
۲۴۱	مرحله ۲
۲۴۱	برنامه‌ریزی
۲۴۱	تعیین مقیاس و محتوای مناسب برای پایداری
۲۴۳	تحلیل، اهمیت و تصمیم‌گیری

مرحله ۳.....	۲۴۴
اجرا.....	۲۴۴
مرحله پایش، اجرا و اقدامات اصلاحی.....	۲۴۴
خلاصه.....	۲۴۵
یادداشت‌ها.....	۲۴۷

مقدمه مترجم

ارزیابی اثرات زیست محیطی در اوایل دهه هفتاد میلادی با تصویب کنگره امریکا به صورت قانونی شروع شد. در ایران با مصوبه شورای عالی حفاظت محیط زیست و از سال هفتاد و سه شمسی این مقوله جایگاه قانونی پیدا نمود. این موضوع در ابتدا با هفت پروژه توسعه‌ای شروع شد و اکنون بالغ بر پنجاه پروژه مشمول مطالعات ارزیابی اثرات زیست محیطی هستند. انجام این تکلیف قانونی نیاز به تربیت متخصصان در بخش‌های دولتی مانند سازمان حفاظت محیط زیست کشور، ادارات دولتی، شرکت‌های مهندسی مشاور و غیره داشت. به این منظور درس‌ها و دوره‌های آموزشی مختلفی در دانشگاه‌ها و دیگر مراکز آموزشی ارائه گردید.

به منظور ظرفیت‌سازی در حوزه‌های آموزشی و پژوهشی ارزیابی اثرات زیست محیطی، نیاز به تولید کتب تخصصی مرجع جهت استفاده متخصصان مختلف می‌باشد. در این راستا کتاب حاضر که یکی از متون اصلی دانشگاه‌های مطرح جهان می‌باشد مورد ترجمه و انتشار قرار گرفت. این کتاب با نگاهی کاربردی و برخاسته از تجارب مختلف نویسنده آن، سعی در پوشش مباحثی دارد که تاکنون در دیگر کتاب‌ها کمتر به آن پرداخت شده است. بنابراین قابل استفاده برای دانشجویان و متخصصان شاغل در رشته‌های مختلف محیط زیست، مهندسی منابع طبیعی، مهندسی عمران، مهندسی کشاورزی، بهداشت، جغرافیا، شهرسازی و دیگر رشته‌های مرتبط می‌باشد.

با توجه به ضرورت رعایت رسم امانتداری در ترجمه، سعی گردید با وجود غنم پیچیدگی مواردی مانند مباحث حقوقی، ترجمه‌ای سلیس، روان و قابل فهم ارائه گردد. با این حال هرگونه نظر، انتقاد و پیشنهاد مخاطبین عزیز در راستای ارتقای کمی و کیفی چاپ‌های بعدی و اشارات دیگر می‌تواند مفید باشد. آدرس karimis@ut.ac.ir جهت ارتباط با اینجانب قابل استفاده است.

دکتر سعید کریمی

عضو هیات علمی

دانشکده محیط زیست

پردیس دانشکده‌های فنی

دانشگاه تهران